

І. Т. Крук

Леонов Леонід Максимович

ЛЕОНОВ Леонід Максимович (Леонов Леонид Максимович; псевд.: Лапоть, Максим Лаптев; 19(31). 05. 1899, Москва – 08. 08. 1994, там само) – російський письменник. Син М. Леонова. Академік РАН (1972). Заслужений діяч мистецтв РСФРР (1949). Герой Соц. Праці (1967). Державні нагороди СРСР. Депутат ВР СРСР (1946–70), нар. депутат ВР СРСР від СП (1989–91). У Москві закін. 3-ю гімназію (1918), навч. в Університеті. У г. «Северное утро» 1915 вміщено його вірші, театр. рец., нариси. Під час воєн. дій 1918–20 працював у фронт. та армій. газетах в Одесі, Катеринославі (нині Дніпропетровськ). Повернувшись 1921 до Москви, друкував вірші та фейлетони у г. «Красный воин». Перші оповідання «Бурыга» (1922), «Гибель Егорушки», «Туатамур» (обидва – 1924), «Халиль» (1925), повісті «Петушихинский пролом» (1923), «Конец мелкого человека», «Записи некоторых эпизодов, сделанные в городе Гуголеве Андреем Петровичем Ковякиным» (обидві – 1924) написав у стилі т. зв. орнам. прози. У романі «Барсуки» (1924; укр. перекл. – К., 1971) показав драм. події в селі під час революції. 1927 взяв участь у написанні колектив. роману «Большие пожары», опубл. у ж. «Огонек». Складні соц.-філос. та морал.-психол. проблеми порушив у романі «Вор» (1928, 2-а ред. – 1958–59). Тему соц. перетворень, проблеми науки, морал.-етичні шукання, трагедії людей у складних умовах 1920–30-х рр. дослідив у романах «Соть» (1930), «Скутаревский» (1932), «Дорога на Океан» (1936). Драм. колізії 1930-х рр. відобразив у повісті про рос. еміграцію «Evgenia Ivanovna» (1938, опубл. 1963), п'єсах «Волк», «Половчанские сады» (обидві – 1938), «Метель» (1940, про чекіст. репресії; ставили в провінц. театрах, востаннє – 1940 у Сімферополі; заборонена як наклеп на рад. дійсність; поновлена 1962, опубл. 1963, поставлена 1967), «Обыкновенный человек» (1942; укр. перекл. – К., 1953). Події 2-ї світової війни відтворив у п'єсах «Нашествие» (1942; Сталін.

премія, 1943; 2-а ред. – 1964) та «Ленушка» (1943), худож.-публіцист. статтях і нарисах (зб. «Статьи военных лет», 1946; «В наши годы», 1949). Складні морал.-етичні проблеми порушив у комедії «Золотая карета» (1946; 2-а ред. – 1955, 3-я ред. – 1964; через гостру критику знімали з репертуару театрів). У романі «Русский лес» (1953; Ленін. премія, 1957; укр. перекл. – К., 1956; 1979) одним із перших у Рад. Росії порушив екол. проблематику, виступивши на захист природ. багатств. Автор сатир. кінопамфлету «Бегство мистера Мак-Кинли» (1961; екранізов. 1975; Державна премія СРСР, 1977). Виступав як літературознавець, критик, публіцист – зб. «Литература и время» (1976; 1983), «Раздумья у старого камня» (1987). Проза Л. відзначається глибиною філос. мислення, інтелектуальністю, худож. майстерністю, склад. композицією, використанням колорит. стилістики з елементами старорос. мови. У незаверш. романі «Пирамида» (1994) еволюцію природи та люд. свідомості розглянув як єдиний процес. У рад. час Л. вважали майстром соцреалізму, пізніше відзначали увагу до проблематики християн. моралі. Заст. голови Всерос. товариства озеленення. Член редколегій ж. «Роман-газета», «Наука и жизнь». У низці творів порушив укр. тему (ст. «Раздумья возле Киева», 1943; повість «Взятие Великошумска», 1944). Усі книги опубл. у Москві. П'єси «Золота карета», «Навала», «Звичайна людина» поставлені у театрах Києва, Ужгорода, Донецька, Запоріжжя. Деякі твори Л. переклали Д. Бобир, О. Кундзіч, Ю. Костюк.

Основні твори

Собрание сочинений. Х., 1928–30. Т. 1–3; Москва, 1960–62. Т. 1–9; 1969–72. Т. 1–10; 1981–84. Т. 1–10.

Рекомендована література

1. Малиновська М. Ю. Дерево дружби. Леонід Леонов і Україна. К., 1979;
2. Грознова Н. А. Творчество Леонида Леонова и традиции русской классической литературы. Ленинград, 1982;
3. Щеглова Г. Н. Жанрово-стилевое своеобразие драматургии Леонида Леонова. Москва, 1984;
4. Крук И. Леонид Леонов. К., 1985;
5. Осинский В. А. Идеино-творческая эволюция Л. Леонова от «Вора» к «Пирамиде» (сравнительно-типологический анализ двух романов). Москва, 2004;
6. Прилепин З. Леонид Леонов. Москва, 2009.

Покликання на статтю:

Леонов Леонід Максимович / І. Т. Крук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54296>

2001-2023 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).